

Públic

ELS ELEVATS COSTOS DEL "PROCÉS" INDEPENDENTISTA PER CATALUNYA I LA RESTA D'ESPANYA

Vicenç Navarro

Catedràtic Emèrit de Ciències Polítiques i Polítiques Públiques de la
Universitat Pompeu Fabra

8 de setembre del 2020

***Per fi, veus crítiques amb el "procés" per part de
personalitats independentistes***

Andreu Mas-Colell, que fou Conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (2000-2003) del govern de CiU (coalició d'un partit liberal -CDC- i un altre cristianodemòcrata – UCD) presidit pel Sr. **Jordi Pujol**, i més tard Conseller d'Economia i Coneixement (2010-2016) d'un altre govern de CiU, liderat aquest cop pel Sr. **Artur Mas**, acaba de publicar un article, "**Cal ser pragmàtic**", al diari **ARA** (de simpaties independentistes) el 29.08.20 (la versió castellana, "Hay que ser pragmático", es va publicar el 31.08.20), que fora bo que fos distribuït i conegut abastament, ja que, **si es duguessin a terme les propostes que exposa al seu article, podrien tenir un gran impacte en la vida política del país**. Avui, aquesta opinió és encara

minoritària dins del moviment independentista català, del qual Mas-Colell ha estat una figura clau, **però de convertir-se en majoritària, les conseqüències serien immediates per Catalunya i també per la resta d'Espanya.**

El gran interès de l'article radica en que és una **crítica de la postura majoritària dins de les direccions del moviment independentista**, avui força dividit, però que continua unit en el seu objectiu d'assolir la secessió de Catalunya de la resta d'Espanya a través d'un referèndum unilateral, enfrontant-se amb l'Estat central mitjançant una política - **el famós "procés" - de contínua confrontació amb l'Estat central que ha generat una resposta dels seus aparells repressius, inclosa la judicatura, creant, alhora, una gran polarització de la ciutadania, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya**, que ha desembocat en una enorme tensió per no haver aconseguit l'objectiu desitjat -la independència- a causa de l'immobilisme de l'Estat, definit per Mas-Colell com a una muralla de pedra infranquejable. **Per això, l'exconseller considera que aquesta estratègia - la del "procés" - no és només fallida** (és a dir, que no ha permès ni permetrà d'assolir l'objectiu desitjat) **sinó que és també errònia i contraproduent, perquè està obstaculitzant, quan no paralitzant, moltes altres causes i intervencions públiques que beneficiarien la nació catalana.**

Coneixedor que aquesta postura el fa vulnerable a l'acusació d'haver-se "venut" o de fins i tot "haver traït la pàtria", afegeix que **ser patriota no és sinònim de demanar allò inassolible, ja que, al ser impossible, és ineficaç, i això equival a donar-se cops de cap contra un mur (l'Estat espanyol) que no té ni la capacitat ni la voluntat de moure's, ja sigui monàrquic, republicà o el que sigui.** Segons Mas-Colell, ni l'Estat ni tampoc Europa no aprovaran mai ni reconeixeran la secessió de Catalunya. Assenyala, a més, que **les institucions europees denunciaran les mesures antidemocràtiques de l'Estat espanyol, així com la repressió i l'empresonament dels líders independentistes, però no reconeixeran mai – afegeix Mas-Colell - el canvi de fronteres sense el reconeixement i acord previs per part de l'Estat espanyol.** D'aquesta lectura de la realitat conclou que, per als partits independentistes, **establir una taula de diàleg amb el govern actual que tingui per únic objectiu assolir la independència de Catalunya és una estratègia condemnada al fracàs. Pot servir per mobilitzar el votant independentista (amb fins partidistes) però no per aconseguir el seu objectiu. Com assenyala Mas-Colell, "patriota és aquell que lluita per la pervivència i la prosperitat de la nació", però seguir donant-se cops de cap contra un mur inamovible (amb l'esperança que s'esquerdi) no és necessàriament ser més patriota.**

Espero haver resumit correctament els punts més significatius de l'article.

El fracàs del "procés" era previsible

Segur que l'article generarà un gran malestar entre els independentistes a Catalunya, però ja era hora que es digués el que era evident. **En realitat, el que considero més sorprenent de l'article és que Mas-Colell admet que tot el que està passant ja es podria haver predit abans de la declaració unilateral d'independència (DUI) del 27 de octubre del 2017. No cal dir que alguns (que no érem ni som independentistes) ja vam predir i advertir aleshores que el "procés" tindria un cost elevat pel país. L'aplicació de l'article 155 de la Constitució va tenir enormes impactes negatius per a Catalunya, la població de la qual no és majoritàriament independentista. És positiu, doncs, per Catalunya i per la resta d'Espanya que ara, per fi, una persona que ha ostentat càrrecs de pes dins del moviment i governs independentistes reconegui aquesta realitat. S'agraeixen la seva honestedat, integritat i valentia, qualitats que no són habituals entre la classe governant de Catalunya. L'exconseller acaba l'article proposant una alternativa que li sembla més fructífera, i que consisteix en que el moviment independentista participi**

activa i immediatament en la vida política d'Espanya, incloent a les Corts espanyoles, per fer front als enormes reptes econòmics i polítics existents avui, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya.

Mentrestant, el "procés" ha ocultat l'enorme deteriorament de la situació social de Catalunya

El reconeixement públic d'aquesta realitat per part d'un intel·lectual de gran prestigi i reconeixement com Mas-Colell és un fet d'enorme importància que segurament, com deia, aixecarà una gran polseguera en el moviment independentista, **caracteritzat per una tendència creixent cap a la radicalitat tant en els seus objectius com en la seva estratègia a seguir**, que han desembocat en inoperància, quan no ineficiència, en la resolució dels problemes reals del país. En aquest punt, discrepo de l'avaluació que fa Mas-Colell del govern Torra, al qual aplaudeix per *"la gran tasca que realitza en una situació extremadament difícil conseqüència de pandèmia"*. **Les dades no reforcen una visió tan positiva d'aquest o dels governs independentistes anteriors. En realitat, com a resultat, en gran part, de les polítiques públiques implementades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2019 el 31,1% dels menors de 16 anys vivien en risc de pobresa, amb un augment del 30% des del 2016, segons les últimes dades d'IDESCAT, realitat que**

fins i tot s'ha agreujat encara més durant la pandèmia. La seva hostilitat (juntament amb la de les dretes espanyoles) cap a l'estat d'alarma, gestionat pel govern de coalició espanyol i aprovat per les Corts espanyoles, va forçar haver-lo d'interrompre, la qual cosa ha estat molt contraproductiu, com ho acredita el fet que Catalunya hagi vist augmentar d'una manera molt notable la incidència de la pandèmia al seu territori a partir d'aquell moment. **Les dades publicades pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, tant en el número de casos com en la taxa reproductiva efectiva (Rt), és a dir, la mitjana de persones infectades per cada positiu, proven que la pandèmia es va disparar a partir de la finalització de l'estat d'alarma, el 21 de juny.** Dels 28 casos positius diaris en acabar l'estat d'alarma es va arribar als més de 1.000 els últims dies d'agost; i d'una Rt d'1 es va passar a més de 2 a mitjans de juliol. **En realitat, la situació actual és d'un enorme deteriorament de la qualitat de vida i benestar de les classes populars a Catalunya. El moviment i els governs independentistes han estat dificultant enormement la resolució dels problemes socials i econòmics de Catalunya (i de la resta d'Espanya). Haver posat el tema nacional per davant de qualsevol altre, inclòs el social, ha fet molt mal a les classes populars catalanes i espanyoles.** Un altre exemple recent de la seva insensibilitat social és la seva **oposició a l'aprovació dels pressupostos generals de l'Estat** (que, a banda de ser els més

socials que s'hagin proposat mai per part del govern espanyol – interrompent i forçant la fi de les polítiques públiques d'austeritat – són els més favorables que s'hagin proposat per Catalunya). **Haver posat els objectius independentistes per davant de qualsevol altre és una causa directa del clar deteriorament de la situació social de Catalunya.**

La utilitat política de les banderes

Però l'obvietat d'aquesta observació (que es van posar els fins partidistes d'assolir la secessió per davant de tota altra consideració) no pot ocultar una altra realitat, que és **l'oblit de la crisi social, derivada d'una estratègia que responia a la sensibilitat liberal i conservadora dels partits governants a la Generalitat de Catalunya.** El suport a les reformes laborals i reformes fiscals regressives a les Corts espanyoles i les retallades de despesa pública social (de les més accentuades d'Espanya) per part dels partits governants a Catalunya, **han debilitat enormement el seu Estat del Benestar (veure el meu article "Les causes de la desconeguda i ocultada pobresa infantil a Catalunya", Públic, 11.08.20)** realitat ocultada sota l'argument d' "Espanya ens roba" i altres de semblants, atribuint aquestes polítiques a un excés de solidaritat (o d'explotació) amb la resta d'Espanya. **Però aquest**

desequilibri no explica el gran endarreriment social de Catalunya, la causa principal del qual és que és una de les comunitats autònomes que ha estat governada durant més anys – 33 – per partits de dretes durant el període democràtic, situació que no ha canviat significativament amb la substitució d’UCD per ERC com a soci de govern dels successors de CDC (ara PDeCAT i Junts per Catalunya). Del 2010 al 2017, durant els governs Mas i Puigdemont, es van retallar 2.209 milions d’euros en les àrees socials de la Generalitat (incloent 626 milions en educació i 1027 milions en sanitat). No és difícil imaginar-se que si el tema nacional (la lluita de banderes) no centrés la vida politicomediàtica del país i, en lloc d’això, ho fes el tema social-econòmic, les dretes haurien deixat de governar Catalunya ja fa molt anys. D’aquí ve la seva gran necessitat de mantenir viva la lluita de banderes. Ho va dir de manera molt clara la Consellera de Benestar Social i Famílies de l’últim govern Pujol (i posteriorment Consellera d’Educació del govern d’Artur Mas), Irene Rigau: *“El millor generador d’independentistes a Catalunya és la repressió de l’Estat espanyol”*. **El problema és que les classes populars de Catalunya (i de la resta d’Espanya) són les principals víctimes d’aquest “procés” i de la repressió de l’Estat.**

Quin és, doncs, el camí a seguir?

No es tracta, doncs, de renunciar a la seva vocació independentista, ideologia que no comparteixo, però que considero legítima. Ara bé, de la mateixa manera que el socialisme és un objectiu legítim i que pot enriquir un país, a base d'anar construint-lo en la lluita diària en les diferents dimensions del país - social, econòmica, cultural, etc. - l'independentisme també pot ser una estratègia encaminada a millorar el benestar de la població, mantenint i expandint la seva identitat nacional, capacitat de decisió, estratègia i projecte, estratègia amb la que **fins i tot altres formacions polítiques, incloent les espanyoles, poden estar d'acord.**

És per això que la presa de consciència que l'independentisme no és viable per les causes que assenyala Mas-Colell (que, per cert, no esmenta la causa principal que la secessió no sigui possible i que és que aquest objectiu no ha tingut mai el suport majoritari a Catalunya durant el període democràtic) hauria de forçar un nou plantejament en què el punt central de la seva estratègia fos no només canviar Catalunya, sinó també canviar Espanya, de la qual en forma part, dos objectius que estan íntimament relacionats. I en aquest sentit, caldria recuperar les arrels de les forces progressistes que en la lluita antifeixista van tenir una visió

plurinacional (defensant fins i tot el dret d'autodeterminació), aliant-se amb les forces espanyoles que així ho desitgessin. És possible, en contra del que diuen els dirigents independentistes, que Espanya canviï. Però, per que això passi, cal un canvi a Catalunya, i viceversa. Els enormes problemes que té Espanya - i alguns fins i tot són més greus a Catalunya - fan que aquesta transformació sigui urgent i imprescindible.